

A group of people, likely of African descent, are sitting on the floor in a circle, sorting through a large quantity of coffee beans. The scene is captured from a high angle, focusing on their hands and the beans. The background is slightly blurred, showing more people and what appears to be a wooden structure, possibly part of a processing facility.

Pakiet edukacyjny Prawa człowieka

Wyd. 2

Akty prawne

Instytucje i organizacje

Materiały merytoryczne

Materiały dydaktyczne

AKTY PRAWNE

1. [Karta Narodów Zjednoczonych](#)
2. [Powszechna Deklaracja Praw Człowieka](#)
3. [Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych](#)
4. [Protokół fakultatywny do Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i politycznych](#)
5. [Drugi Protokół Fakultatywny do Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych w Sprawie Zniesienia Kary Śmierci](#)
6. [Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych](#)
7. [Konwencja w Sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Rasowej](#)
8. [Konwencja w Sprawie Zakazu Stosowania Tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania](#)
9. [Konwencja o Prawach Dziecka](#)
10. [Konwencja w Sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet](#)
11. [Protokół Dodatkowy do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet](#)
12. [Konwencja dotycząca statusu uchodźców](#)
13. [Wzorcowe reguły minimum postępowania z więźniami](#)
14. [Wzorcowe Reguły Minimum NZ dotyczące Wymiaru Sprawiedliwości wobec Nieletnich](#)
15. [Deklaracja praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych, religijnych i językowych](#)
16. [Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności](#)
17. [Protokół dodatkowy do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności](#)
18. [Protokół nr 4 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności gwarantujących niektóre prawa i wolności, inne niż już zawarte w Konwencji i w Pierwszym Protokole dodatkowym do Konwencji](#)
19. [Protokół nr 6 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności dotyczący zniesienia kary śmierci](#)
20. [Protokół nr 7 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności](#)
21. [Protokół Nr 12 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności](#)

22. [Protokół nr 13 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, dotyczący zniesienia kary śmierci bez względu na okoliczności](#)
23. [Europejska Karta Społeczna](#)
24. [Europejska konwencja o zapobieganiu torturom oraz niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu](#)
25. [Europejska Karta Samorządu Terytorialnego](#)
26. [Europejska Konwencja o wykonywaniu praw dzieci](#)
27. [Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych](#)

INSTYTUCJE I ORGANIZACJE

Polskie organizacje i instytucje rządowe

1. [Trybunał Konstytucyjny](#)
2. [Rzecznik Praw Obywatelskich](#)
3. [Rzecznik Praw Dziecka](#)

Międzynarodowe organizacje i instytucje rządowe

1. [Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych](#) - strona główna
[Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych](#) - strona polska
2. [UNESCO \(ONZ do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury\)](#) - strona główna
[UNESCO](#) - strona polska
3. [Rada Praw Człowieka ONZ](#) - strona główna
[Rada Praw Człowieka ONZ](#) - strona polska
4. [ECOSOC \(Rada Gospodarczo Społeczna\)](#)
5. [Międzynarodowa Organizacja Pracy](#) - strona główna
[Międzynarodowa Organizacja Pracy](#) - strona polska

6. [Rada Europy](#) - strona główna
7. [Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie \(OBWE\)](#)
8. [Komitet Praw Dziecka \(Committee on the Rights of the Child\)](#)
9. [Europejski Trybunał Praw Człowieka](#)

Polskie organizacje i instytucje pozarządowe

1. [Helsińska Fundacja Praw Człowieka](#)
2. [Polskie Stowarzyszenie Amnesty International](#)
3. [Komitet Ochrony Praw Dziecka](#)
4. [Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA](#)
5. [Fundacja Edukacyjna 4H w Polsce](#)
6. [Federacja Inicjatyw Oświatowych](#)
7. [Polska Akcja Humanitarna \(PAH\)](#)
8. [Fundacja przeciwko handlowi ludźmi i niewolnictwu La Strada](#)

Międzynarodowe organizacje i instytucje pozarządowe

1. [Amnesty International](#)
2. [Human Rights Watch \(HRW\)](#)
3. [UNICEF](#) - strona główna
[UNICEF](#) - strona polska
4. [Międzynarodowe Centrum Prawne Ochrony Praw Człowieka](#) - strona główna
5. [Międzynarodowy Instytut Praw Człowieka](#)

MATERIAŁY MERYTORYCZNE

Bibliografia w wyborze z bazy [EDUKACJA – baza bibliograficzna artykułów z czasopism](#)

1. Ale jak mam narysować Europejczyka? : czyli o edukacji na rzecz praw człowieka czyli o Kompasie / Dariusz Grzemny // Wszystko dla Szkoły. - 2006, nr 4/5, s. 4-9
Działania w ramach programu „Kompas” - edukacja na rzecz praw człowieka.
2. Człowiek i jego prawa w myśli antypedagogicznej. Cz. 1 / G. Szczypiński // Scholasticus. - 1993, nr 2, s. 27-36
3. Człowiek i jego prawa w myśli antypedagogicznej. Cz. 2 / G. Szczypiński // Scholasticus. - 1992, nr 3/4, s. 23-30
4. Człowiek i jego prawa w myśli antypedagogicznej. Cz. 3 / G. Szczypiński // Scholasticus. - 1993, nr 1, s. 23-28
5. Demokratyczna szkoła? / Irena Dzierzgowska // Dyrektor Szkoły. - 2008, nr 4, s. 8, 10-11
Czy szkoła przekazuje właściwą wiedzę na temat demokracji. Czy szkoła uczy umiejętności potrzebnych w demokratycznym życiu. Czy szkoła wyrabia właściwe demokratyczne postawy uczniów. Prawa człowieka w szkole. Samorządność uczniów.
6. Edukacja o prawach człowieka - problemy realizacyjne / Małgorzata Kozak. - Bibliogr. // Nowa Szkoła. - 2007, nr 8, s. 10-18
Edukacja dzieci w zakresie znajomości ich praw. Metodyka nauczania pedagogiki praw człowieka.
7. Ewolucja kompetencji Komitetu Praw Człowieka / Anna Michalska // Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny. - Summ. - 1996, z. 1, s. 3-14
8. Handel ludźmi - aspekty społeczne i prawne / Zbigniew Lasocik. - Summ. Streszcz. - Bibliogr. // Studia Socjologiczne. - 2007, nr 4, s. [31]-57
Opis form, zdefiniowanie zjawiska handlu ludźmi. Handel ludźmi a przemysł ludzi. Handel ludźmi w perspektywie praw człowieka i praw kobiet. Dokumenty międzynarodowe dotyczące handlu ludźmi.
9. Helsińska Fundacja Praw Człowieka / oprac. Joanna Gadomska, Andrzej Krempleski. - (Pomoc dzieciom - ofiarom przestępstw : materiały z I Ogólnopolskiej Konferencji "Pomoc dzieciom - ofiarom przestępstw", Warszawa, 25-26.10.2004 r.) // Dziecko Krzywdzone. - 2005, nr 10, s. 150-151
Zadania, działalność Fundacji.
10. Humanizacja współczesnych stosunków międzynarodowych a konflikty zbrojne (uchodźcy, migracje ludności) / Dariusz Drewniak // Edukacja dla Bezpieczeństwa. - 2006, nr 1, s. 33-43
W tekście m. in. Międzynarodowe prawo humanitarne; Prawa człowieka; Problemy ochrony uchodźców; Rola Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża w działaniach na rzecz przemieszczania ludności na skutek konfliktów zbrojnych.
11. Invocatio Dei a prawa człowieka / Piotr Mazurkiewicz // Społeczeństwo Otwarte. - 1996, nr 11, s. 8-9

12. Jak uczyć o prawach człowieka / KS // Głos Nauczycielski. - 1998, nr 19, s.12
Ważne daty z historii praw człowieka.
13. Komentarz do Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny // Nauka. - 1998, nr 2, s.121-155
Konwencja o prawach człowieka i biomedycynie.
14. Konwencja o ochronie praw człowieka i godności ludzkiej wobec zastosowań biologii i medycyny // Nauka. - 1998, nr 2, s. 113-120
Przyjęta przez Komitet Ministrów Wspólnoty Europejskiej 19 listopada 1996 r.
15. Nowa koncepcja praw człowieka / Rocco Buttiglione ; tł. Alicja Legutko-Dybowska // Więż. - 2008, [nr] 2/3, s. 62-71
Wykład wygłoszony 10 grudnia 2007 r. na Zamku Królewskim w Warszawie w ramach obchodów Dnia Praw Człowieka, zorganizowanych przez rzecznika praw obywatelskich Janusza Kochanowskiego.
16. O dwóch próbach transcendentalnego uzasadnienia praw człowieka / Paweł Łącki. - Summ. // Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny. - 2006, z. 3, s. [153]-171
17. O prawach dziecka całkiem poważnie / Elżbieta Czyż ; rozm. przepr. Anna Staszewska // Niebieska Linia. - 2001, nr 4, s. 16-18
Koordinator programu Prawa Dziecka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.
18. Podmiotowość prawnomiędzynarodowa jednostki / Marcin Drobnik // Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny. - 2003, z. 2, s. [107]-124
Pozycja jednostki we współczesnym prawie międzynarodowym. Międzynarodowy system ochrony praw człowieka.
19. Podstawy prawa oświatowego : lekcja 4/15 rok szkolny 2006/2007 / Irena Dzierzgowska. - (Akademia Zarządzania "Dyrektora Szkoły" ; [cz.] 4). - Bibliogr. // Dyrektor Szkoły. - 2006, nr 12, dod. I-VIII
Najprostsza teoria prawa. Wyjaśnienie niektórych terminów. Akty prawne obowiązujące w oświacie. Dokumenty o nauczaniu w szkole praw człowieka.
20. Prawa człowieka / Konrad Wróblewski // Cogito. - 2007, nr 8, dod. "Matura" s. 76-77
Powtórzenie wiadomości z WOS-u.
21. Prawa człowieka a wychowanie / E. Pachocińska // Edukacja i Dialog. - 1993, nr 8, s. 25-28
Potrzeba wprowadzenia dydaktyki nauczania praw człowieka w polskich szkołach różnego szczebla w związku z podpisaniem przez Polskę Konwencji Praw Człowieka. Metody w edukowaniu z zakresu demokracji i praw człowieka - doświadczenia państw zachodnich.
22. Prawa człowieka i podstawowe wolności : konkurs w szkole podstawowej / Zofia Markiewicz // Poradnik Bibliotekarza. - 1996, nr 11, s. 23-24
Pytania konkursowe wraz z odpowiedziami.
23. Prawa Człowieka w szkole zachodniej / E. Pachocińska // Nowa Szkoła. - 1993, nr 9, s. 546-549
Nauczanie zgodne z Europejską Konwencją Praw Człowieka. Zasady respektujące prawa człowieka w pracy nauczyciela. Materiały, które mogą być pomocne w pracy nauczyciela przy opracowywaniu tematów związanych z prawami człowieka.

24. Prawa dziecka / Eugen Verhellen ; tł. Krzysztof Kruszewski. - Summ. // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2001, nr 3/4 , s. 57-75
Zmiany wizerunku dziecka i zmiany w pojmowaniu praw człowieka.
25. Prawa dziecka - ubezwłasnowolnienie czy pomoc?. Cz. 2 / Ewa Tokarczyk // Nowa Szkoła. - 1998, nr 5, s. 36-41
Prawa człowieka (prawa dziecka) poprzez swoją powszechność, równość pozwalają na partnerstwo w szkole, na traktowanie uczniów jako ludzi, ale i na oczekiwanie takiego samego traktowania nauczycieli.
26. Prawa dziecka w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na tle polskiego prawa karnego / Olga Sitarz. - (Opiniowanie sądowo-psychologiczne w sprawach z udziałem dzieci). - Streszcz. - Bibliogr. // Dziecko Krzywdzone. - 2007, nr 4, s. 59-72
Międzynarodowe regulacje dotyczące prawnej ochrony dziecka przed przemocą i innymi naruszeniami jego praw.
27. Prawa i wolność : wieloznaczność i perspektywy / P. Ottavio de Bertolis. - Summ. // Horyzonty Wychowania. - 2006, [nr] 5(10), s. 175-[192]
Analiza problemu wolności i praw jednostki ludzkiej w optyce filozoficzno-prawnej.
28. Prawo do nauki - podsumowanie i rekomendacje monitoringu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. - 2003, [nr] 7, s. 13-18
Dyskusja na temat, czy państwo wywiązuje się z obowiązku tworzenia warunków edukacji na poziomie podstawowym i średnim. Organizacja opieki przedszkolnej. Zasady finansowania szkół. Pomoc socjalna.
29. Problemy globalne w nauczaniu języków obcych. / Hanna Wiśniewska // Języki Obce w Szkole. - 1997, nr 3, s.200-201
Nauczanie globalne (holistyczne) dotyczy: wychowania dla pokoju, praw człowieka, problemów środowiska, przemian bieżących i realizowania.
30. Przemoc w szkole w opinii uczniów / Elżbieta Czyż // Niebieska Linia. - 2003, nr 3, s. 6-8
Badania ankietowe przeprowadzone przez Helsińską Fundację Praw Człowieka mające na celu sprawdzenie, jakie zdaniem uczniów są ich prawa w szkole.
31. Rada Europy o nauczaniu praw człowieka / Dobromir Dziewulak // Nowa Szkoła. - 1995, nr 2, s. 36-38
Omówienie Rekomendacji Rady Europy o nauczaniu i pobieraniu nauki w szkołach w zakresie praw człowieka. Przedstawienie kierunków działania nauczycieli i pedagogów w kształtowaniu uczniowskich postaw i wiedzy o prawach człowieka.
32. Reforma traktatowego systemu ochrony praw człowieka / Roman Wieruszewski // Sprawy Międzynarodowe. - 2003, nr 3, s. 36-62
33. Rozdroża edukacji a szkoła i nauczyciel / Zygmunt Markocki // Wychowanie na Co Dzień. - 2001, nr 9, s. 9-11
Rola i kierunki edukacji w XXI wieku. Wychowanie ku wolności, demokracji, świadomości praw człowieka i tolerancji
34. Stosowanie kar fizycznych wobec dzieci a ochrona praw człowieka – regulacje międzynarodowe i legislacje państw europejskich / Peter Newell. - (Kary fizyczne) // Dziecko Krzywdzone. - 2003, nr 3, s. 33-44

Obowiązujące akty prawa międzynarodowego i wewnętrznego prawa wybranych krajów europejskich, odnoszące się do stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Rekomendacje Rady Europy dotyczące przeciwdziałania przemocy wobec dzieci.

35. Trudna lekcja : Objazdowy Festiwal "Prawa Człowieka w Filmie" / Urszula Kahul, Bartek Dobroch // Tygodnik Powszechny. - 2005, nr 27, s. 19
Międzynarodowy Festiwal Filmowy "Prawa Człowieka w Filmie" jest organizowany przez Helsińską Fundację Praw Człowieka w Warszawie od 2001 roku.
36. Uwarunkowania realizacji koncepcji uniwersalizmu praw człowieka / Katarzyna Barcikowska-Gruchalska // Sprawy Międzynarodowe. - 2003, nr 3, s. 62-86
37. Z perspektywy praw człowieka. Cz. 1 / Anna Staszewska // Niebieska Linia. - 2001, nr 2, s. 16-18
Ochrona praw dziecka (w prawie międzynarodowym i Konstytucji).
38. Z perspektywy praw człowieka. Cz. 2 / Anna Staszewska // Niebieska Linia. - 2001, nr 3, s. 22-24
Ochrona praw dziecka (w prawie międzynarodowym i Konstytucji).

Bibliografia w wyborze – książki z [Katalogu Centralnego](#)

1. Prawa człowieka w szkole. Niezbędnik Aktywnego Rodzica / Maciej Osuch, Lucyna Bojarska. Warszawa : Wolters Kluwer Polska - ABC, 2008. - 121 s.

Opis książki

Praktyczny niezbędnik dla rodziców, zawierający solidne podstawy prawne z zakresu praw człowieka, zaprezentowane z perspektywy rodziców biorących udział w życiu szkoły oraz zaopatrzone w wyczerpujący komentarz dotyczący poszczególnych przepisów. Nie wymaga żadnego przygotowania prawnego.

Przystępnie i komunikatywnym językiem zostały tu opisane najistotniejsze akty prawne, zawierające zasady, na których opiera się nasz system oświaty. Czytelnik odbędzie wędrowkę po przepisach prawa od Konstytucji, poprzez Powszechną Deklarację Praw Człowieka, Konwencję o Prawach Dziecka do ustawy o systemie edukacji i oświatowych przepisów wykonawczych.

Autorzy zapoznają rodziców z metodami dochodzenia swoich praw w kontaktach ze szkołą, omawiają praktyczne sytuacje, podają procedury postępowania, wskazują możliwości odwoływania się od decyzji administracyjnych - to tylko niektóre z licznych przykładów zawartych w opracowaniu.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

2. Prawa człowieka w szkole. Niezbędnik Dyrektora / Maciej Osuch, Lucyna Bojarska. Warszawa : Wolters Kluwer Polska - ABC, 2008. - 119 s.

Opis książki

Praktyczny niezbędnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli, zawierający solidne podstawy prawne z zakresu praw człowieka, zaprezentowane z perspektywy dyrektora szkoły - reprezentanta władzy. Prezentuje wachlarz praw człowieka, który ma ochraniać nie tylko uczniów, ale i nauczycieli. Niezbędnik wyraźnie podkreśla tę sytuację, często nawiązując do specyfiki pracy w takich warunkach prawnych.

W sposób bardzo przystępny, komunikatywnym językiem zostały tu opisane najistotniejsze akty prawne, zawierające zasady, na których opiera się polski system oświaty.

Celem książki jest dotarcie do dyrektorów szkół z konkretną, nie zafałszowaną, ani nie "legendarną" wiedzą na temat praw człowieka. Teoretyczne podstawy zaopatrzone zostały w komentarz praktyczny.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

3. Ochrona praw człowieka w Europie : szkic zagadnień podstawowych / Leszek Leszczyński, Bartosz Liżewski. Lublin : Oficyna Wydawnicza Verba, 2008. - 155, [1] s.

Spis treści

I. Istota oraz typy ochrony praw i wolności człowieka

1. Zarys rozwoju systemu praw człowieka
2. Systemy ochrony w ramach prawa międzynarodowego
3. System Rady Europy
  - 3.1. Rada Europy
  - 3.2. Instytucje i standardy proceduralne Konwencji
4. Europejska Karta Socjalna w systemie Rady Europy
  - 4.1. Prawa socjalne
  - 4.2. Procedury kontrolne
5. Międzynarodowa ochrona praw człowieka a prawo polskie

II. Europejska Konwencja Praw Człowieka

1. Zasady stosowania i interpretacji Konwencji
  - 1.1. Zakresy obowiązywania i zastosowania
  - 1.2. Obowiązki i uprawnienia państw-stron
  - 1.3. Tzw. klauzule ograniczające
  - 1.4. Zasady interpretacji
2. Prawo do życia
  - 2.1. Regulacje normatywne
  - 2.2. Podstawowe standardy orzecznicze
    - 2.2.1. Standard ogólny
    - 2.2.2. Standardy szczegółowe
3. Zakaz tortur
  - 3.1. Regulacje normatywne
  - 3.2. Podstawowe standardy orzecznicze
4. Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej
  - 4.1. Regulacje normatywne
  - 4.2. Podstawowe standardy orzecznicze
    - 4.2.1. Zakaz niewolnictwa i poddaństwa
    - 4.2.2. Zakaz pracy przymusowej i obowiązkowej

5. Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego
  - 5.1. Regulacje normatywne
  - 5.2. Podstawowe standardy orzecznicze
6. Prawo do rzetelnego procesu sądowego
  - 6.1. Regulacje normatywne
  - 6.2. Podstawowe standardy orzecznicze
    - 6.2.1. Standard ogólny
    - 6.2.2. Sądy i organizacja sądownictwa
    - 6.2.3. Sprawy cywilne i sprawy karne
    - 6.2.4. Rzetelny proces sądowy – warunki ogólne
    - 6.2.5. Rzetelny proces sądowy w sprawach karnych
7. Wolność sumienia i religii
  - 7.1. Regulacje normatywne
  - 7.2. Podstawowe standardy orzecznicze
    - 7.2.1. Standard ogólny
    - 7.2.2. Związki wyznaniowe i wyznawcy
    - 7.2.3. Ograniczenia wolności sumienia i religii
8. Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego
  - 8.1. Regulacje normatywne
  - 8.2. Podstawowe standardy orzecznicze
    - 8.2.1. Standard ogólny
    - 8.2.2. Poszanowanie życia prywatnego
    - 8.2.3. Poszanowanie korespondencji
    - 8.2.4. Ochrona domu
    - 8.2.5. Ochrona życia rodzinnego i prawo do małżeństwa
9. Wolność wypowiedzi
  - 9.1. Regulacje normatywne
  - 9.2. Podstawowe standardy orzecznicze
    - 9.2.1. Standard ogólny
    - 9.2.2. Standardy szczegółowe
10. Wolność zgromadzania się i stowarzyszania się
  - 10.1. Regulacje normatywne
  - 10.2. Podstawowe standardy orzecznicze
    - 10.2.1. Prawo do zgromadzania się
    - 10.2.2. Prawo do stowarzyszania się
11. Prawo do ochrony własności
  - 11.1. Regulacje normatywne
  - 11.2. Podstawowe standardy orzecznicze
12. Prawo do nauki
  - 12.1. Regulacje normatywne
  - 12.2. Podstawowe standardy orzecznicze
13. Prawo do wolnych wyborów
  - 13.1. Regulacje normatywne
  - 13.2. Podstawowe standardy orzecznicze
14. Zakaz dyskryminacji
  - 14.1. Regulacje normatywne
  - 14.2. Podstawowe standardy orzecznicze

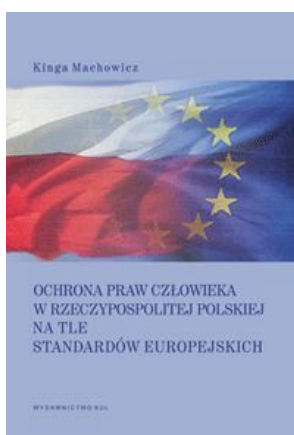
III. Prawa człowieka w Unii Europejskiej

1. Prawo Unii Europejskiej a prawa człowieka – regulacje i instytucje
  - 1.1. Prawa człowieka a potrzeba ich ochrony w UE
  - 1.2. Konstrukcja praw podstawowych w UE
  - 1.3. Prawa podstawowe a prawa człowieka oraz prawa i wolności konstytucyjne – zakres ochrony
  - 1.4. Normatywne regulacje dotyczące ochrony praw człowieka w

- prawie UE
2. Europejska Konwencja Praw Człowieka a prawo UE
    - 2.1. Historyczne aspekty przystąpienia Wspólnoty Europejskiej do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka
    - 2.2. Aktualny status Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w systemie prawnym UE
    - 2.3. Dwa mechanizmy europejskiej ochrony praw człowieka: strasburski i luksemburski
  3. Karta Praw Podstawowych
    - 3.1. Historia opracowania Karty Praw Podstawowych
    - 3.2. Charakter prawny i systematyka Karty Praw Podstawowych
    - 3.3. Karta Praw Podstawowych w procesie decyzyjnym
  4. Ochrona praw człowieka w UE a Traktat Lizboński

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

4. Ochrona praw człowieka w Rzeczypospolitej Polskiej na tle standardów europejskich /Kinga Machowicz ; Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Wydział Nauk Społecznych. Lublin : Wydawnictwo KUL, 2008. -- 257, [1] s.

Opis książki

Celem opracowania jest przeprowadzenie próby oceny poziomu ochrony praw człowieka w Rzeczypospolitej Polskiej przy uwzględnieniu kryterium wywiązywania się państwa z zobowiązań międzynarodowych. Kryterium to zostało ustalone na podstawie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach wydawanych przeciwko Polsce. Płaszczyzną podlegającą próbie oceny stanowi polskie ustawodawstwo, orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

5. Prawa człowieka : zarys wykładu /Joanna Hołda [et al.]. Kraków : Oficyna Wolters Kluwer business, 2008. -- 148 s.

Spis treści

I Prawa człowieka. Wiadomości wstępne

1. Podstawowe pojęcia
2. Prawa człowieka jako przedmiot refleksji

II Prawa człowieka. Historia

1. Prawa człowieka w myśli politycznej- Locke, Monteskiusz, Rousseau
2. Prawa człowieka w praktyce ustrojowej XVIII w.- USA, Francja, Polska
3. Prawa człowieka w XIX w.- kierunki ewolucji

III Prawa człowieka w wewnętrznym porządku prawnym

1. Konstytucja
2. Rzecznik praw obywatelskich
3. Ochrona praw człowieka w systemie Rady Europy
4. Rola umów międzynarodowych w wewnętrznym porządku prawnym

IV Międzynarodowa ochrona praw człowieka

1. Krótka historia międzynarodowej ochrony praw człowieka
2. Ochrona praw człowieka w systemie ONZ
3. Ochrona praw człowieka w systemie Rady Europy
4. Rola umów międzynarodowych w wewnętrznym porządku prawnym

V Prawa człowieka w Unii Europejskiej

1. Wprowadzenie
2. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
3. Rzecznik Praw Obywatelskich Unii Europejskiej

VI Wybrane prawa człowieka. Omówienie

1. Wprowadzenie
2. Prawo do życia
3. Zakaz tortur
4. Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego
5. Prawo do rzetelnego procesu sądowego
6. Prawo do prywatności
7. Prawo do wolności słowa
8. Prawo do wolności sumienia i wyznania
9. Zakaz dyskryminacji

VII Międzynarodowa ochrona mniejszości narodowych

1. Wprowadzenie
2. System ONZ
3. Rada Europy
4. KBWE/ OBWE

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

6. Bioetyka i prawa człowieka /Wojciech Bołoz. Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2007. -- 283 s.

Spis rozdziałów

1. Bioetyka: Jej historia i sposoby ujmowania.
2. Prawa człowieka we współczesnej bioetyce.
3. Godność człowieka racją obowiązywalności praw ludzkich.
4. Utylitaryzm w bioetyce.
5. Współczesna bioetyka w Europie i świecie.
6. Problemy bioetyczne w Polsce
7. Etyczne uwarunkowania proponowanych relacji między lekarzem a pacjentem.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

7. Monitoring przestrzegania praw człowieka w stosunku do ofiar handlu ludźmi : wyniki badań 2007/ La Strada Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu ; [Irena Dawid Olczyk]. Warszawa : [s.n.], 2007. -- 119, [1] s

Opis książki

Przez Polskę wiedzie ważny europejski szlak przerzutowy ludzi na Zachód. Dlaczego akurat tędy? To proste: nasza policja nie radzi sobie w walce ze zorganizowanymi gangami handlarzy żywym towarem. Według oficjalnych statystyk rządowych problemu nie ma. Niestety, te statystyki nie pokazują prawdy o rozmiarze ludzkich tragedii. Fundacja "La Strada" przyjrzała się bliżej, jak śledczy prowadzą takie sprawy. Przeanalizowano 108 przypadków z ostatnich 10 lat. I okazało się, że tylko w jednym śledczy powołali biegłego. Co więcej, żadna z pokrzywdzonych kobiet nie była przesłuchiwana w obecności psychologa, za to zdarzało się nawet po kilkanaście przesłuchań pokrzywdzonej, a postępowania przygotowawcze potrafiły trwać nawet ponad sześć lat! Zamiast zapewnić ochronę policji, kobiety umieszczano w schroniskach dla bezdomnych

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

8. Ochrona praw człowieka w Radzie Europy i w Unii Europejskiej / Grażyna Michałowska. Warszawa : Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, 2007. -- 400 s.

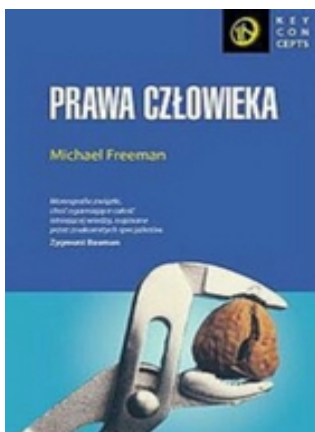

Opis książki

Podręcznik akademicki, pierwszy na polskim rynku, zawierający niezbędne informacje na temat regionalnego systemu międzynarodowej ochrony praw człowieka, jakim jest system Rady Europy i tworzący się system międzynarodowej ochrony praw człowieka Unii Europejskiej. Książka opisuje europejskie tradycje praw człowieka, działalność Rady Europy i ewolucję podejść do tego problemu. Wykorzystane w publikacji teksty źródłowe, umowy międzynarodowe i uchwały organów obu organizacji, orzeczenia ETPC z pozwalają Czytelnikowi na samodzielne wyciąganie wniosków.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

9. Prawa człowieka / Michael Freeman ; przeł. Marcin Fronia. Warszawa : "Sic!", 2007. -- 239, [1] s.

Opis książki

Prawa człowieka to nowatorskie i inspirujące zaproszenie do refleksji na temat jednego z najważniejszych i najbardziej wpływowych pojęć politycznych naszych czasów.

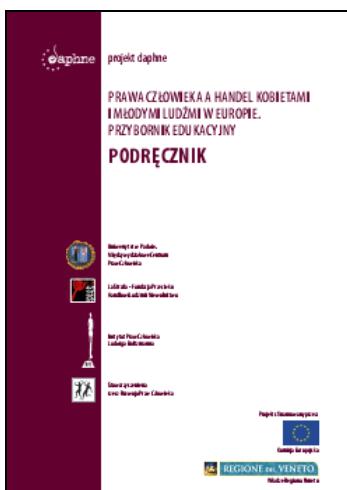
Dzięki wyjątkowemu interdyscyplinarnemu ujęciu, Michael Freeman pokazuje, jak doświadczenia osób, których prawa człowieka pogwałcono, pozostają w związku z prawnym, filozoficznym i socjologicznym podejściem do kwestii praw człowieka

Kreśląc historię pojęcia, Freeman odsłania podstawowe napięcie między filozofią praw człowieka a sposobem, w jaki są one rozumiane na gruncie nauk społecznych. Jego analiza rzuca światło na niektóre spośród najbardziej kontrowersyjnych aspektów zagadnienia: czy idea powszechności praw człowieka nie stoi w sprzeczności z poszanowaniem różnic kulturowych? Czy istnieją zbiorowe prawa człowieka? Czy feministki powinny ograniczać, rewidować bądź odrzucać prawa człowieka? Czy idea praw człowieka nie odwraca uwagi od strukturalnych przyczyn ucisku i wyzysku? Jakie są ukryte przyczyny łamania praw człowieka i dlaczego w niektórych krajach notuje się więcej takich przypadków niż w innych?

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

10. Prawa człowieka a handel kobietami i młodymi ludźmi w Europie : przybornik edukacyjny / La Strada Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, ; [Anna Dośpiał, Joanna Garnier]. [S.l.] : Eurooffset - Maerne di Martellago, 2007. -- Teka (19; 53; 15; 87; 75; 27; 75) s.

Przybornik ma umożliwić przygotowanie i wprowadzenie do szkół zajęć, które poszerzyłyby wiedzę młodzieży na temat handlu ludźmi oraz pozwoliły na zrozumienie tego poważnego i skomplikowanego problemu.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu
Podręcznik do pobrania

11. Prawa człowieka w polskiej polityce zagranicznej /pod red. Agnieszki Bieńczyk-Missali i Romana Kuźniara ; Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Warszawa : Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2007. -- 161 s.

Prawa człowieka są dziś trwałym składnikiem stosunków międzynarodowych i polityki zagranicznej demokratycznych państw. Wynika to z pobudek moralnych, uznania godności człowieka i wyznawanych wartości.

Również poczucia odpowiedzialności za los jednostek, większych społeczności i szerzej, za kształt współczesnego porządku międzynarodowego. Demokracje, których fundamentem jest zapewnianie swoim obywatelom korzystania z podstawowych praw i swobód muszą być czujne wobec możliwych naruszeń i wynaturzeń praw człowieka na własnym gruncie oraz nie mogą przechodzić obojętnie wobec ich łamania na świecie. Zgodnie ze swoim mandatem Polski Instytut Spraw Międzynarodowych pragnie za pomocą niniejszego raportu wnieść wkład w krajową dyskusję na temat tego, jak powinna czy jak mogłaby wyglądać polska polityka zagraniczna w zakresie praw człowieka.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

12. Rzecznik Praw Obywatelskich w systemie ochrony praw i wolności w Polsce /Izabela Malinowska. Warszawa : Dom Wydawniczy Elipsa, 2007. -- 565 s.

Spis treści

I. System ochrony praw i wolności

1. Prawa i wolności jako przedmiot ochrony
2. Istota systemu ochrony praw i wolności
3. Elementy systemu ochrony praw i wolności
4. Istota instytucji ombudsmana
5. Typologia instytucji ombudsmana
  - 5.1. Ombudsmeni o centralnym usytuowaniu i kompetencjach ogólnych (klasycyjni ombudsmeni)
  - 5.2. Wspecjalizowani ombudsmeni o centralnym usytuowaniu
  - 5.3. Ombudsmeni lokalni o kompetencjach ogólnych
  - 5.4. Wspecjalizowani ombudsmeni lokalni
  - 5.5. Quasi-ombudsmeni
  - 5.6. Inne instytucje ombudsmana

II. Geneza, rozwój i status prawnoustrojowy rzecznika praw obywatelskich w Polsce

1. Uwarunkowania utworzenia i rozwoju Rzecznika Praw Obywatelskich w Polsce
  - 1.1. Uwarunkowania historyczne
  - 1.2. Uwarunkowania zewnętrzne
  - 1.3. Uwarunkowania wewnętrzne
    - 1.3.1. Uwarunkowania politycznoustrojowe
    - 1.3.2. Uwarunkowania prawne
    - 1.3.3. Uwarunkowania ekonomiczne
    - 1.3.4. Uwarunkowania społeczne
2. Rzecznik Praw Obywatelskich w Polsce jako rodzaj instytucji ombudsmana
  - 2.1. Specyfika polskiego Rzecznika Praw Obywatelskich
  - 2.2. Zakres kompetencji Rzecznika Praw Obywatelskich
  - 2.3. Struktura Biura Rzecznika Praw Obywatelskich

III Rzecznik praw obywatelskich a ochrona praw i wolności realizowana przez organy ochrony prawnej w Polsce

1. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z organami wymiaru sprawiedliwości w celu ochrony praw i wolności
2. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z trybunałami w celu ochrony praw i wolności
3. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z organami kontroli państwowej i ochrony prawa w celu ochrony praw i wolności
4. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z innymi organami ochrony prawnej w celu ochrony praw i wolności

IV Rzecznik praw obywatelskich a ochrona praw i wolności realizowana przez instytucje nie będące organami ochrony prawnej

1. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z organami władzy ustawodawczej w celu ochrony praw i wolności
2. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z Prezydentem Rzeczypospolitej w celu ochrony praw i wolności
3. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z organami administracji i w związku z różnymi rodzajami postępowań administracyjnych w celu ochrony praw i wolności
4. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z innymi instytucjami krajowymi w celu ochrony praw i wolności
5. Rodzaje relacji Rzecznika Praw Obywatelskich z instytucjami

międzynarodowymi oraz instytucjami polskimi funkcjonującymi poza granicami RP w celu ochrony praw i wolności

V Funkcjonalny wymiar działalności rzecznika praw obywatelskich

1. Funkcja ochronna
2. Funkcja korekcyjna
3. Funkcja innowacyjna (kreacyjna)
4. Funkcja integracyjna
5. Funkcja interpretacyjna

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

13. Wychować człowieka : osoba ludzka, prawa człowieka, wychowanie moralne /Stanisław Jasionek.
Kraków : Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum : Wydawnictwo WAM, 2007. -- 227s

Opis książki

Książka ks. Stanisława Jasionka Wychować człowieka składa się z trzech komplementarnych odsłon, tworzących jasną, dobrze skonstruowaną i opisaną całość, podejmującą najważniejsze problemy dla życia człowieka - jako jednostki i uczestnika życia społecznego. Autor dokonuje analizy prawdy, że sam kontakt z drugim człowiekiem, klimat wytworzony w tym kontakcie, kultura zachowania itp. podlegają moralnej ocenie, a więc są przedmiotem odpowiedzialności moralnej. Świadomość, że każdy człowiek jest wolny i jako taki jest podmiotem odpowiedzialnym za swoje działanie, pozwala wyjść do niego z życzliwą propozycją wychowawczą. Publikacja jest adresowana przede wszystkim do studentów kierunków pedagogicznych, ale także do wszystkich, którzy bezpośrednio zajmują się wychowaniem.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

14. Handel ludźmi zapobieganie i ściganie /red. Zbigniew Lasocik ; Ośrodek Badań Praw Człowieka, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej Uniwersytet Warszawski. Warszawa : Ośrodek Badań Praw Człowieka, Katedra Kryminologii i Polityki Kryminalnej, IPSiR UW, 2006. -- 629 s.

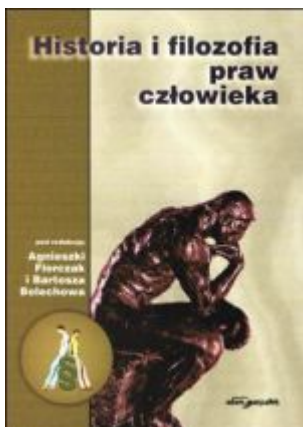

Opis książki

"Handel ludźmi. Zapobieganie i ściganie" jest pierwszym w Polsce podręcznikiem w sposób kompleksowy odnoszącym się do problematyki współczesnego niewolnictwa. Stanowiąc swoiste kompendium wiedzy przedstawia handel ludźmi w sposób wieloaspektowy, prezentując jego aspekty polityczne, prawne, kryminologiczne czy socjologiczne. W pierwszej części książki zawarte są zagadnienia dotyczące podstawowych regulacji prawnych, oraz aspekty międzynarodowe i humanitarne. Omówione są też zjawiskowe formy handlu ludźmi (przymusowa prostytutka, praca przymusowa, handel dziećmi, handel narządami), sposoby jego eliminowania w Polsce i w innych krajach oraz zagadnienia związane z ochroną ofiary. Druga część podręcznika zawiera wszystkie akty prawa międzynarodowego (ONZ oraz Unii Europejskiej) oraz najważniejsze regulacje krajowe dotyczące handlu ludźmi.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

15. Historia i filozofia praw człowieka /pod red. Agnieszki Florczak i Bartosza Bolechowa. Toruń : Adam Marszałek, 2006. -- 169 s.

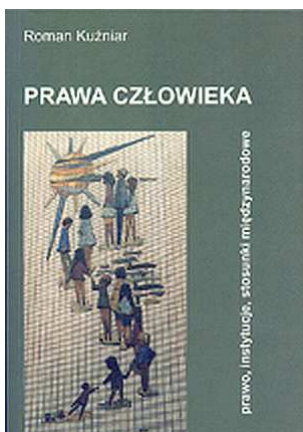

Opis książki

W tomie pt. Historia i filozofia praw człowieka uwzględniono szczególnie historię i filozofię wolności oraz ewolucję praw człowieka, poczynając od starożytnych Hebrajczyków i Homera do współczesności. Nie pominięto w pracy zagadnienia praw i wolności człowieka w systemach etyczno-moralnych wielkich religii świata (katolicyzmu, protestantyzmu, judaizmu, islamu, buddyzmu, hinduizmu i innych religii Wschodu). Jest to istotna zaleta ze względu na wzrost znaczenia inspiracji religijnych dla kształtowania prawa i zachowań politycznych we współczesnym świecie oraz z tego względu, że szereg publikacji pomija ten temat lub koncentruje się przede wszystkim na nauce społecznej Kościoła katolickiego.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

16. Prawa człowieka : prawo, instytucje, stosunki międzynarodowe /Roman Kuźniar ; Fundacja Studiów Międzynarodowych. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe "Scholar", cop. 2006. -- 519 s

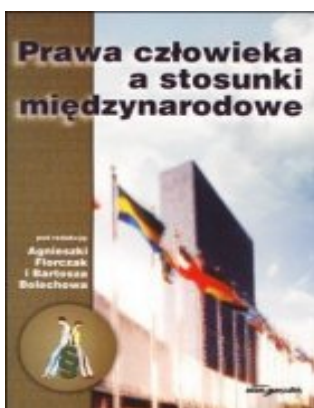

Opis książki

Jedyna na polskim rynku wydawniczym monografia całościowo obejmująca problematykę międzynarodowych praw człowieka. Autor nie ogranicza się do aspektów prawnych, lecz podejmuje także zagadnienia praktyki ochrony praw człowieka w ramach najważniejszych - uniwersalnych, regionalnych i wyspecjalizowanych - instytucji wielostronnych oraz roli praw człowieka w stosunkach międzynarodowych. W książce przedstawiony jest również rosnący udział organizacji pozarządowych w sferze ochrony praw człowieka.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

17. Prawa człowieka a stosunki międzynarodowe /pod red. Agnieszki Florczak i Bartosza Bolechowa. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, cop. 2006. -- 374 s

Spis treści

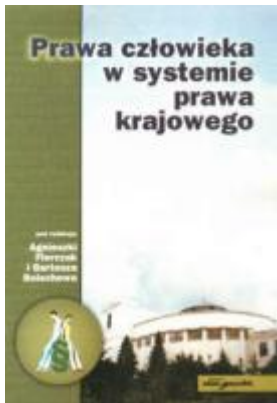
Andrzej Dybczyński.....	Prawa człowieka jako reżim międzynarodowy
Agnieszka Florczak.....	ONZ-owski system ochrony praw człowieka
Ryszard Balicki.....	Europejski system ochrony praw człowieka
Paweł Turczyński.....	Ochrona praw podstawowych w Unii Europejskiej
Izabela Wróbel.....	Ludzki wymiar OBWE
Bartosz Trawiński.....	Wolność jednostki i prawa człowieka na Bliskim Wschodzie
Teresa Łoś-Nowak.....	Interwencja humanitarna – Nowe prawo czy nowy paradygmat badawczy?

Radosław Kowiel.....	Zastosowanie prawa wojennego do misji pokojowych ONZ
Bartosz Boschów	Terroryzm i antyterroryzm a prawa człowieka
Arkadiusz Domagała.....	Prawa człowieka w polityce zagranicznej państw
Agnieszka Florczak.....	Problem uchodźców we współczesnym świecie
Helena Babich	Międzynarodowe standardy ochrony praw dziecka
Wojciech Kalociński.....	Rola organizacji pozarządowych w międzynarodowym systemie ochrony praw człowieka

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

18. Prawa człowieka w systemie prawa krajowego / pod red. Agnieszki Florczak i Bartosza Bolechowa. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2006. -- 157 s.

Opis książki

Publikacja składa się z sześciu artykułów, poruszających różne aspekty ochrony wolności i praw człowieka, tak w ustabilizowanych demokracjach, jak i w krajach komunistycznych. Znajdujemy w nich m.in. omówienie środków ochrony wolności i praw obywatelskich w perspektywie porównawczej z innymi współczesnymi demokracjami, analizę środków ochrony wolności i praw człowieka w Polsce i RFN, analizę roli polskiego Trybunatu Konstytucyjnego w dziedzinie ochrony wolności i praw obywatelskich. Całość zamykają dwa opracowania poświęcone problematyce rzeczników obywatelskich –w Europie Środkowej i Wschodniej oraz w republikach radzieckich.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

19. Prawno karne aspekty ochrony życia człowieka a prawo do godnej śmierci / Rafał Citowicz. Warszawa : "Kodeks", 2006. -- 271, [1] s.

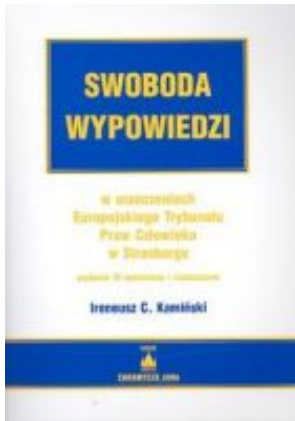

Opis książki

„Rozprawa Rafała Citowicza stanowi oryginalne i naukowo wartościowe opracowanie niezmiernie trudnej problematyki prawnokarnej ochrony życia (...) z jednoczesnym uwzględnieniem etycznych i społecznych aspektów eutanazji.” (z recenzji Prof. dr hab. Zofii Sienkiewicz)

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

20. Swoboda wypowiedzi w orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu / Ireneusz C. Kamiński. Kraków : Kantor Wydawniczy Zakamycze. Oddział Polskich Wydawnictw Profesjonalnych, 2006. -- 723, [1] s.

Opis książki

Opracowanie przedstawia wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące wolności słowa. Precyzują one bardzo ogólne sformułowania art. 10 konwencji. Dopiero znajomość orzecznictwa umożliwia poznanie wymagań, jakie wiążą kraje członkowskie. Konwencja jest poza tym "żyjącym instrumentem", który podlega ewolucji, a tę można poznać wnikając w rozstrzygnięcia.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

21. Wolności i prawa człowieka w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej / pod red. Marka Chmaja ; [poszczególne rozdziały napisali Małgorzata Augustyniak et al.]. Warszawa : Wolters Kluwer Polska ; Kantor Wydawniczy "Zakamycze", 2006. - 283, [1] s.

Opis książki

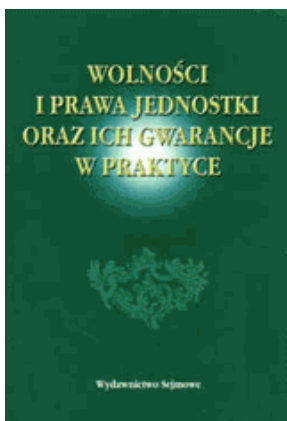
Wejście w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. wniosło do polskiego prawa systemowe uregulowanie kwestii wolności i praw człowieka.

Publikacja składa się z ośmiu rozdziałów tworzących komplementarną całość. Przedstawiono w nich: pojęcie, istotę oraz genezę wolności i praw człowieka, godność jako źródło wolności i praw człowieka, kwestię równości wobec prawa, status obywatela i cudzoziemca w państwie, wszelkie wolności i prawa osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, socjalne i kulturalne, a także konstytucyjne środki ochrony wolności i praw.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

22. Wolności i prawa jednostki oraz ich gwarancje w praktyce / pod red. Leszka Wiśniewskiego. Warszawa : Wydawnictwo Sejmowe : Kancelaria Sejmu, 2006. - 298, [2] s.

Opis książki

Książka w całości dotyczy stosowania w praktyce ustawodawczej i orzeczniczej najważniejszych postanowień nowej polskiej konstytucji z 1997 r. w zakresie wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela oraz ich gwarancji instytucjonalnych istniejących obecnie.

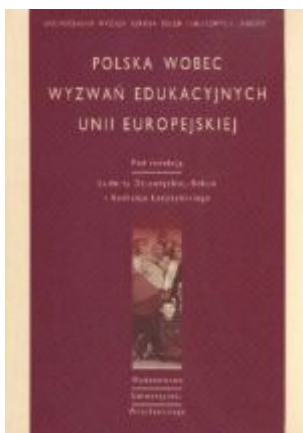
Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

23. Edukacja o prawach człowieka : prawne zagadnienia zdrowia reprodukcyjnego /Irmina Kotiuk, Małgorzata Pomarańska-Bielecka. Warszawa : Polskie Stowarzyszenie Edukacji Prawnej, 2005. - 73 s.

Broszura jest efektem projektu: "Edukacja o prawach człowieka - wybrane zagadnienia prawne polskie i międzynarodowe dotyczące zdrowia reprodukcyjnego" realizowanego przy wsparciu Network of East-West Women, European Youth Foundation, Council of Europe pod patronatem Biura Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

25. Polska wobec wyzwań edukacyjnych Unii Europejskiej / pod red. Ludmiły Dziewięckiej-Bokun i Andrzeja Ładyżyńskiego ; Dolnośląska Wyższa Szkoła Służb Publicznych "Assesor". Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 2004. -156 s

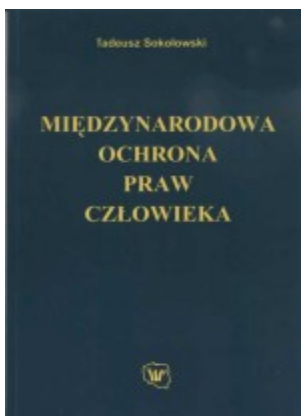

Opis książki

Kapitał społeczny jako wyzwanie edukacji; Czy istnieją wyzwania edukacyjne w Polsce związane z członkostwem w UE? System szkolnictwa wyższego w Polsce wobec zadania permanentnej edukacji; Edukacja - wyzwania integrującej się Europy; Czy możemy wykreować Polaków portret własny? **Edukacja w świetle praw człowieka**; Samorządowe podmioty polityki edukacyjnej; Oferta edukacyjna kształcenia ponadgimnazjalnego na Dolnym Śląsku. Pożądane przesłanki modernizacji; Wyzwania stojące przed współczesnym nauczycielem; Szkoły niepubliczne w Polsce w latach 1989-2002; Edukacja zdrowotna ze szczególnym uwzględnieniem leczenia uzdrowiskowego; Rola sektora pozarządowego w sferze edukacji na przykładzie Programu Edukacji Humanitarnej PAH; Znaczenie pomocy materialnej dla studentów w upowszechnianiu kształcenia; Aktywna polityka rynku pracy a zapotrzebowania gospodarki rynkowej w Niemczech

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

26. Międzynarodowa ochrona praw człowieka :zarys /Tadeusz Sokołowski ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie. Warszawa : Wydaw. WSP TWP, 2004. -169 s.

Fragment wstępu

Uwaga niniejszej pracy skupi się na prezentacji ochrony praw człowieka (konwencje, instytucje, metody i mechanizmy stosowania) w międzyrządowych organizacjach międzynarodowych - zarówno o zasięgu ogólnosiwiatowym ... jak i regionalnym (europejskim, międzyamerykańskim, afrykańskim), a także subregionalnym, a ponadto ponadnarodowym (Unia Europejska).(...) Poca jest oparta na materiałach źródłowych.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

28. Pedagogiczne aspekty Paktów Praw Człowieka i Konwencji Praw Dziecka :założenia i rzeczywistość / red. nauk. Maria Jakowicka, Krystyna Stech ; Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Tadeusza Kotarbińskiego. Zielona Góra : Wydaw. WSP, 2000. -354 s.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

29. Natura praw człowieka : strasburskie standardy ich ochrony / Andrzej Redelbach. Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa "Dom Organizatora", 2001. - 399 s.

Opis książki

Celem tego opracowania jest ukazanie możliwości konsekwentnego wdrażania w życie praw człowieka w obrębie określonego ujęcia miejsca człowieka oraz państwa i prawa. Spotykają się tu dwa sposoby myślenia: tradycyjnie kształtowany przez prawników i politologów (przedstawiony w rozdziałach 1-4) oraz zasadzający się na rozumieniu człowieka i jego otoczenia przez astrofizyków i biochemików (ukazany w rozdziale 9). Europejskich standardów ochrony praw człowieka poszukiwano w przedstawianych rozstrzygnięciach (decyzjach i orzeczeniach) Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, mają one kluczowe znaczenie dla rozumienia treści i granic ochrony praw człowieka.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

30. Dziecko - jego prawa człowieka /Adam Łopatka. Warszawa ; Poznań : "Iuris", 2000. – 200 s.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

31. System ochrony praw człowieka /Bogusław Banaszak [et al.]. Kraków : "Zakamycze", 2003. -354, [1] s.

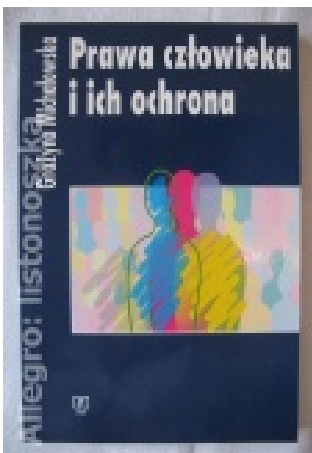

Opis książki

Książka w przystępny oraz pogłębiony sposób prezentuje najważniejsze z istniejących systemy ochrony praw człowieka. Ujęte syntetycznie rozważania na temat sposobów, narzędzi oraz mechanizmów ochrony i dbałości o interesy jednostki wzbogacone zostały o prezentację poglądów doktryny prawa oraz orzecznictwa organów zajmujących się problematyką praw człowieka. Ukazane zostało tu wzajemne przenikanie oraz uzupełnianie się poszczególnych systemów (m. in. ONZ, Rady Europy, Unii Europejskiej i innych) dzięki czemu Czytelnik uzyska pełniejszy obraz sposobów ochrony praw człowieka

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

32. Prawa człowieka i ich ochrona / Grażyna Michałowska. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, cop. 2000. - 147 s.

Opis książki

Książka przedstawia istotę i znaczenie istnienia i respektowania praw człowieka we współczesnym świecie. Autorka omawia także kwestię ochrony praw człowieka od strony prawnej, zarówno w Polsce, jak i na arenie międzynarodowej. Wiele miejsca poświęca ochronie i dochodzeniu praw dziecka.

Publikacja dostępna w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych realizowanych w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

Materiały z internetu

1. GRZELKA, B.(oprac): Prawa i wolności obywatelskie, [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.gimnazjum1.turek.net.pl/konspekty/wos.rtf>.
Scenariusz lekcji z Wiedzy o społeczeństwie dla szkół gimnazjalnych zapoznający uczniów z podstawowym katalogiem praw człowieka.
2. JAMROŹEK, W.(oprac): Prawa i obowiązki obywateli polskich w świetle konstytucji RP z 1997 r. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.modn.elk.edu.pl/publikacje/2002/art12.rtf>.
Scenariusz lekcji z Wiedzy o społeczeństwie dla szkół ponadgimnazjalnych, zapoznający uczniów z prawami i obowiązkami obywateli RP, uczący ich posługiwania się konstytucją
3. KRÓLIKOWSKI, J., MERTA, T.: Prawa mniejszości narodowych. W: Centrum Edukacji Obywatelskiej, [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_i_doc?docId=45357.
Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z regulacjami prawnymi, jak i codziennymi stosunkami do mniejszości narodowych, przełamywaniem stereotypów i tolerancji wobec mniejszości. Uczniowie mają możliwość zastanowienia się nad wkładem, jaki wniosły mniejszości narodowe do dziedzictwa kulturowego ich regionu i Polski. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.
4. KSOK-BOROWSKA, D.: Mohikanie Europy, czyli ochrona praw osób należących do mniejszości narodowych. W: Edu Newsweek, [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://edu.newsweek.pl/archiwum/arttykul.asp?Artykul=1000000078>.
Scenariusz lekcji wychowawczej dla szkół ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z mniejszościami narodowymi zamieszkującymi państwa europejskie, z różnymi sposobami uregulowań ochrony osób należących do mniejszości narodowych oraz z typami uregulowań obowiązującymi w Polsce.
5. OCIECZEK, P. (oprac): Godność istoty ludzkiej, [online]. 2007. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.gptyczyn.edomena.pl/scenariusze/scen_godn_po.doc.
Scenariusz lekcji wychowawczej dla szkół gimnazjalnych, pozwalający zrozumieć uczniom znaczenie słowa godność, moralność, etyka, filozofia i uczący ich odczytywać informacje z Deklaracji Praw Człowieka
6. PŁATEK, M.(oprac): Co to jest prawo, [online]. 2005. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.psep.pl/pliki/strony/lekcje/2005_2006/zima/0.pdf.
Scenariusz lekcji przygotowany do prowadzenia zajęć z Prawa Na Co Dzień: do zajęć klinicznych na Wydziałach Prawa dla grup zarówno szkolnych jak i więziennych, oraz w ramach szkoleń Polskiego Stowarzyszenia Edukacji Prawnej dla nauczyciela (Program Forda), a także dla edukatorów więziennych i postpenitencjarnych (Program Grundvig).
6. POLENCEUSZ, Teresa. Prawa dziecka - Założenia metodyczne, [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://eduseek.interklasa.pl/arttykuly/arttykul/ida/2540/>.
Konspekt zajęć na lekcję wiedzy o społeczeństwie. Temat do omówienia na lekcji wiedzy o społeczeństwie w klasie IVLO oraz na godzinie wychowawczej w klasach II-III.

8. SUSKA, E., MERTA, T., PACEWICZ, A.: Jak działa Amnesty International?. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45356.
Scenariusz lekcji KOSS dla szkół ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z metodami działania Amnesty International - apolitycznej organizacji międzynarodowej na rzecz praw człowieka. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.
9. SUSKA, Elżbieta, MERTA, Tomasz, PACEWICZ, Alicja (oprac.). Jakie prawa mają dzieci?. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45358. *Prawa i wolności przysługują wszystkim, a więc także dzieciom. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych uchwaliło Konwencję o Prawach Dziecka, dokument zawierający zapis podstawowych praw dzieci. Polska również ratyfikowała tę konwencję.*
10. SUSKA, E., MERTA, T., PACEWICZ, A.: Historia praw człowieka. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45352
Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych prezentujący genezę rozwoju koncepcji praw człowieka. Umożliwia uczniom zapoznanie się z podstawowymi prawami człowieka, z przykładami praw i wolności, które powinny znaleźć się w konstytucji demokratycznego państwa, jak również nauczyć ich interpretować wybrane zapisy prawne określające prawa i wolności człowieka. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.
11. SUSKA, E., MERTA, T., PACEWICZ, A.: Prawa człowieka - dzisiaj. W: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45353.
Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z najważniejszymi dokumentami dotyczącymi praw człowieka, zarówno państwowymi jak i międzynarodowymi. Ukazujący, w jaki sposób prawa i wolności są regulowane przez prawo międzynarodowe, a ochronę jakich praw i wolności gwarantuje Konstytucja RP. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.
12. SUSKA, E., PACEWICZ, A., MERTA, T.: Gdy prawa człowieka są łamane... W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45354.
Scenariusz lekcji KOSS dla szkół ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z przypadkami naruszania praw i wolności osobistych oraz politycznych, a także dostarczający informacji o krajowych i międzynarodowych instytucjach służących ich ochronie. Uczniowie poznają też dostępne polskim obywatelom środki i mechanizmy obrony swoich praw. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.
13. SUSKA, E., PACEWICZ, A., MERTA, T.: Organizacje pozarządowe w obronie praw człowieka. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45343. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z zasadami, celami i metodami działania organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw i wolności człowieka na przykładzie apolitycznej organizacji międzynarodowej Amnesty International. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.*
14. SUSKA, E., PACEWICZ, A., MERTA, T.: Prawa człowieka - komu przysługują i czego dotyczą? W: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45341. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, ukazujący jak rodziła się współczesna*

koncepcja praw człowieka. Możliwość pobrania pełnej wersji konspektu lekcji zapisanego w formacie PDF.

15. SUSKA, E., SIŃCZAK, J., PACEWICZ, A., MERTA T.: Jakie prawa mają uczniowie i jak mogą ich bronić?. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45347. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z podstawowymi aktami prawnymi regulującymi ich prawa, z przypadkami ich naruszania i ze sposobami ich egzekwowania. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.*
16. ZADANOWSKI, A.: Ochrona praw człowieka w Europie. W: Andrzej Henryk Zadanowski. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web:
http://zdanowski.elczanie.pl/pliki/publikacje/pedagogiczne/prawa_czlowieka_scenariusz_lekcji.php. *Scenariusz lekcji dla szkół ponadgimnazjalnych, przekazujący podstawową wiedzę o prawach przysługujących współczesnemu człowiekowi oraz kształtujący umiejętności interpretowania dokumentów związanych z prawami człowieka (przede wszystkim interpretacja zapisów zawartych w dokumentach europejskich, takich jak Europejska Konwencja Praw Człowieka, Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej).*
17. ŻEPIELSKA, J. (oprac.): Prawa Człowieka w życiu codziennym. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w I World Wide Web: http://www.pomagamy.pl/scenariusze/1-3_prawa_czlowieka_codziennosc.pdf.
Scenariusz zajęć z edukacji humanitarnej dla gimnazjum, traktujący o łamaniu praw człowieka i wskazujący na sposoby zapobiegania łamaniu tych praw

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

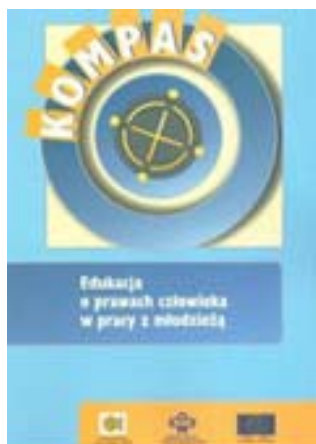
Bibliografia w wyborze z bazy [EDUKACJA – baza bibliograficzna artykułów z czasopism](#)

1. „Człowiek to taki zwykły człowiek” / Ewa Dolata-Makuch. - Bibliogr. // Poradnik Bibliotekarza. - 1996, nr 11, s. 25-28
Montaż słowno-muzyczny z okazji Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka. Scenariusz zawiera wybór tekstów poruszających problemy współistnienia ludzi, tolerancji i poszanowania ich odmienności. Przeznaczony dla szkół średnich oraz starszych klas szkoły podstawowej.
2. Czy uczyć znajomości praw człowieka i praw dziecka w szkole podstawowej / Lidia Wojtaszewska // Dyrektor Szkoły. - 2007, nr 10, s. 22-23
Zajęcia mogą być realizowane przez pedagoga szkolnego i nauczyciela biblioteki w ramach lekcji bibliotecznych albo na lekcjach wychowawczych. Klasy I-III i IV-V - zajęcia raz w roku 10 XII w Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka. Klasy VI - warsztaty edukacyjne zakończone konkursem na ten temat.
3. Jak uczyć o prawach człowieka? : spotkanie Szkół Stowarzyszonych UNESCO w Norymberdze, 19-26 sierpnia 1998 / Paweł Aleksandrowicz // UNESCO i My. - 1998, nr 1/4, s. 21-22
Propozycje gier interaktywnych, zaprezentowane przez nauczycielki ze szkół Izraela, Palestyny i Niemiec.
4. Jako uczeń mam prawo... : propozycja zajęć na temat praw ucznia / Ewa Piwczyk, Iwona Ambroziak // Biblioteka w Szkole. - 2002, [nr] 3, s. 16-17
Szkoła podstawowa.
5. Konspekty zajęć opracowane przez ucznia / Łukasz Ciastko // Gazeta Szkolna : aktualności. - 2003, nr 51, dod. s. X
Konspekty zajęć dotyczą zagadnienia - świat praw i wolności człowieka. Gimnazjum.
6. Masz prawo, człowieku... / Helena Wojciechowska // Konspekt. - 2001, nr 2, s. 20-24
Konspekt lekcji wychowawczej dla uczniów gimnazjum.
7. Naucz się upominać o swoje prawa, ale pamiętaj, że inni też je mają : scenariusz zajęć dotyczących Konwencji o Prawach Dziecka / Urszula Karczewska, Iwona Peplińska // Biblioteka w Szkole. - 2007, [nr] 1, s. 11-12
Szkoła podstawowa.
8. Prawa człowieka a humanistyczne podejście w nauczaniu języka angielskiego / Joanna Kosowska. - Bibliogr. // Języki Obce w Szkole. - 2006, nr 3, s. 93-98
Edukacja na rzecz praw człowieka - zajęcia. Szkoła ponadgimnazjalna.
9. Prawa człowieka w życiu codziennym / Joanna Żepielska // Gazeta Szkolna : aktualności. - 2003, nr 47, dod. s. III
Jak wykorzystać metaplan. Scenariusz zajęć z edukacji humanitarnej dla gimnazjum.

10. Prawa i powinności człowieka : scenariusz zajęć dla klasy IV / Danuta Wlazły. - Bibliogr. // Wszystko dla Szkoły. - 2005, nr 10, s. 12
11. Prawa ucznia i prawa dziecka w edukacji obywatelskiej / Marianna Jaksim // Wiadomości Historyczne. - 2001, [nr] 2, s. 79-81
Zagadnienia te realizowane są na lekcjach historii i społeczeństwa w szkole podstawowej, historii i wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum oraz sztuki i godzin wychowawczych.
12. Scenariusz lekcji wychowawczej / Lucyna Marek // Aura. - 2004, [nr] 2, dod.
"Dodatek Ekologiczny dla Szkół" nr 113, s. 10
Temat: Podstawowe prawa człowieka. Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Bibliografia w wyborze – książki z [Katalogu Centralnego](#)

1. Kompas : edukacja o prawach człowieka w pracy z młodzieżą / aut. Patricia Brander [et al.] ; rys. Pancho ; tł. pol. wersji Dariusz Grzemny, Krystyna Mazur, Katarzyna Narkiewicz ; red. Patricia Brander, Ellie Keen, Marie-Laure Lemineur. Głogów : Stowarzyszenie dla Dzieci i Młodzieży SZANSA ; Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 2005. - 458, [1] s

Opis książki

Podręcznik powstał w ramach programu młodzieżowego Rady Europy.

W Polsce został wydany przez CODN, we współpracy ze Stowarzyszeniem SZANSA z Głogowa.

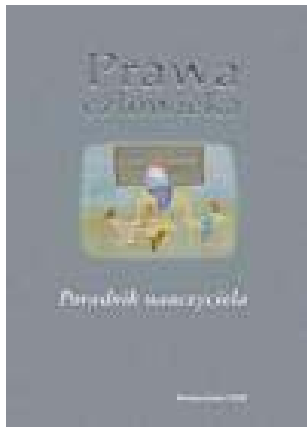
Publikacja przygotowuje do pracy z dziećmi i młodzieżą w obszarze praw człowieka, tolerancji i edukacji interkulturowej. Wskazuje różne kierunki działań, promuje kształtowanie umiejętności i postaw bliskich filozofii praw człowieka.

Struktura poradnika została opracowana w odniesieniu do następujących zagadnień:

1. ogólne prawa człowieka,
2. ogólne prawa dzieci,
3. obywatelstwo, demokracja, dyskryminacja i ksenofobia edukacja,
4. środowisko naturalne,
5. równość płci,
6. globalizacja,
7. zdrowie,
8. bezpieczeństwo ludzkie,
9. media,
10. pokój i przemoc,
11. ubóstwo,
12. prawa socjalne,
13. sport.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

2. Prawa człowieka : poradnik nauczyciela : praca zbiorowa / pod red. Katarzyny Koszewskiej ; [aut. Bogna Chmielewska et al.]. Warszawa : Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 2002. - 318 s.

Opis książki

Publikacja poświęcona problematyce praw człowieka i wprowadzeniu tego zagadnienia do polskiej szkoły. Książka może być wykorzystywana w pracy związanej z kształtowaniem postaw tolerancji i popularyzowaniem wiedzy o prawach i wolnościach człowieka wśród nauczycieli, dzieci i młodzieży.

Książka składa się z trzech, uzupełniających się części:

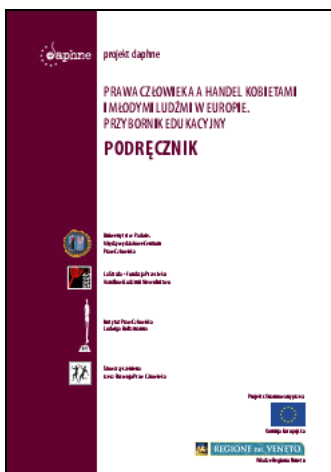
- Vademecum nauczyciela,
- Praca z dorosłymi - program zajęć warsztatowych,
- Praca z dziećmi i młodzieżą (zawierająca scenariusze lekcji w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej).

Tematykę zawartą w prezentowanych scenariuszach można podzielić na dwa obszary: zagadnienia przygotowujące do uczenia o prawach człowieka, skupiające się głównie wokół kształtowania umiejętności społecznych uczniów, ćwiczenia empatii, uwrażliwiania na problemy innych, zagadnienia dotyczące uczenia o prawach człowieka, czyli wiedza prawna i umiejętności korzystania z przysługujących praw oraz działania na rzecz praw innych.

Publikacja zawiera także aktualny materiał źródłowy dotyczący międzynarodowych uregulowań prawnych związanych z prawami człowieka.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

3. Prawa człowieka a handel kobietami i młodymi ludźmi w Europie : przybornik edukacyjny / La Strada Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, ; [Anna Dośpiał, Joanna Garnier]. [S.l.] : Eurooffset - Maerne di Martellago, 2007. -- Teka (19; 53; 15; 87; 75; 27; 75) s.

Przybornik ma umożliwić przygotowanie i wprowadzenie do szkół zajęć, które poszerzyłyby wiedzę młodzieży na temat handlu ludźmi oraz pozwoliły na zrozumienie tego poważnego i skomplikowanego problemu.

Publikacja dostępna w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

Materiały z internetu

1. GRZELKA, B.(oprac.): Prawa i wolności obywatelskie. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.gimnazjum1.turek.net.pl/konspekty/wos.rtf>.
Scenariusz lekcji z Wiedzy o społeczeństwie dla szkół gimnazjalnych zapoznający uczniów z podstawowym katalogiem praw człowieka.
2. JAMROŻEK, W.(oprac.): Prawa i obowiązki obywateli polskich w świetle konstytucji RP z 1997 r. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.modn.elk.edu.pl/publikacje/2002/art12.rtf>.
Scenariusz lekcji z Wiedzy o społeczeństwie dla szkół ponadgimnazjalnych, zapoznający uczniów z prawami i obowiązkami obywateli RP, uczący ich posługiwania się konstytucją
3. KRÓLIKOWSKI, J., MERTA, T.: Prawa mniejszości narodowych. W: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45357.
Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z regulacjami prawnymi, jak i codziennymi stosunkami do mniejszości narodowych, przełamywaniem stereotypów i tolerancji wobec mniejszości. Uczniowie mają możliwość zastanowienia się nad wkładem, jaki wniosły mniejszości narodowe do dziedzictwa kulturowego ich regionu i Polski. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.
4. OCIECZEK, P.(oprac.): Godność istoty ludzkiej. [online]. 2007. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.gptyczyn.edomena.pl/scenariusze/scen_godn_po.doc.
Scenariusz lekcji wychowawczej dla szkół gimnazjalnych, pozwalający zrozumieć uczniom znaczenie słowa godność, moralność, etyka, filozofia i uczący ich odczytywać informacje z Deklaracji Praw Człowieka
5. PŁATEK, M.(oprac.): Co to jest prawo. [online]. 2005. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.psep.pl/pliki/strony/lekcje/2005_2006/zima/0.pdf.
Scenariusz lekcji przygotowany do prowadzenia zajęć z Prawa Na Co Dzień: do zajęć klinicznych na Wydziałach Prawa dla grup zarówno szkolnych jak i więziennych, oraz w ramach szkoleń Polskiego Stowarzyszenia Edukacji Prawnej dla nauczyciela (Program Forda), a także dla edukatorów więziennych i postpenitencjarnych (Program Grundvig).
6. POLENCEUSZ, Teresa. Prawa dziecka - Założenia metodyczne. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] . Dostępny w World Wide Web: <http://eduseek.interklasa.pl/artykuly/artykul/ida/2540/>.
Konspekt zajęć na lekcję wiedzy o społeczeństwie. Temat do omówienia na lekcji wiedzy o społeczeństwie w klasie IVLO oraz na godzinie wychowawczej w klasach II-III.
7. SUSKA, E., MERTA, T., PACEWICZ, A: Jak działa Amnesty International?. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45356.
Scenariusz lekcji KOSS dla szkół ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z metodami działania Amnesty International - apolitycznej organizacji międzynarodowej na rzecz praw człowieka. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.

8. SUSKA, E., MERTA, T., PACEWICZ, A. (oprac.). Jakie prawa mają dzieci?. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] . Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45358. *Prawa i wolności przysługują wszystkim, a więc także dzieciom. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych uchwaliło Konwencję o Prawach Dziecka, dokument zawierający zapis podstawowych praw dzieci. Polska również ratyfikowała tę konwencję.*
9. SUSKA, E., MERTA, T., PACEWICZ, A.: Historia praw człowieka. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] . Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45352 *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych prezentujący genezę rozwoju koncepcji praw człowieka. Umożliwia uczniom zapoznanie się z podstawowymi prawami człowieka, z przykładami praw i wolności, które powinny znaleźć się w konstytucji demokratycznego państwa, jak również nauczyć ich interpretować wybrane zapisy prawne określające prawa i wolności człowieka. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.*
10. SUSKA, E., MERTA, T., PACEWICZ, A.: Prawa człowieka - dzisiaj. W: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45353. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z najważniejszymi dokumentami dotyczącymi praw człowieka, zarówno państwowymi jak i międzynarodowymi. Ukazujący, w jaki sposób prawa i wolności są regulowane przez prawo międzynarodowe, a ochronę jakich praw i wolności gwarantuje Konstytucja RP. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.*
11. SUSKA, E., PACEWICZ, A., MERTA, T.: Gdy prawa człowieka są łamane.... W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] . Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45354. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z przypadkami naruszania praw i wolności osobistych oraz politycznych, a także dostarczający informacji o krajowych i międzynarodowych instytucjach służących ich ochronie. Uczniowie poznają też dostępne polskim obywatelom środki i mechanizmy obrony swoich praw. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.*
12. SUSKA, E., PACEWICZ, A., MERTA, T.: Organizacje pozarządowe w obronie praw człowieka. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45343. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z zasadami, celami i metodami działania organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw i wolności człowieka na przykładzie apolitycznej organizacji międzynarodowej Amnesty International. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.*
13. SUSKA, E., PACEWICZ, A., MERTA, T.: Prawa człowieka - komu przysługują i czego dotyczą? W: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] . Dostępny w World Wide Web: http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45341. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, ukazujący jak rodziła się współczesna*

konceptcja praw człowieka. Możliwość pobrania pełnej wersji konspektu lekcji zapisanego w formacie PDF.

- 14.** SUSKA, E., SIŃCZAK, J., PACEWICZ, A., MERTA T.: Jakie prawa mają uczniowie i jak mogą ich bronić?. W.: Centrum Edukacji Obywatelskiej. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011]. Dostępny w World Wide Web:
http://www.ceo.org.pl/portal/b_koss_koss_dla_nauczyciela_scenariusze_lekcji_doc?docId=45347. *Scenariusz lekcji KOSS dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zapoznający uczniów z podstawowymi aktami prawnymi regulującymi ich prawa, z przypadkami ich naruszania i ze sposobami ich egzekwowania. Pełna wersja lekcji do pobrania w formacie PDF.*
- 15.** ZADANOWSKI, A.: Ochrona praw człowieka w Europie. W: Andrzej Henryk Zadanowski. [online]. [dostęp: 10 lipca 2011] Dostępny w World Wide Web:
http://zdanowski.elczanie.pl/pliki/publikacje/pedagogiczne/prawa_czlowieka_scenariusz_lekcji.php
Scenariusz lekcji dla szkół ponadgimnazjalnych, przekazujący podstawową wiedzę o prawach przysługujących współczesnemu człowiekowi oraz kształtujący umiejętności interpretowania dokumentów związanych z prawami człowieka (przede wszystkim interpretacja zapisów zawartych w dokumentach europejskich, takich jak Europejska Konwencja Praw Człowieka, Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej).